

Conflictes armats, exili i refugi

Aviat visitaràs el Museu Pau Casals i allà coneixeràs un dels músics més importants del segle xx. A més d'un músic excepcional, Pau Casals va ser una persona fermament compromesa amb les persones i els drets humans. Pau Casals es va bolcar a ajudar els exiliats de la Guerra Civil espanyola, que com ell van haver de fugir per la persecució del règim franquista.

Per aquest motiu, tot inspirant-vos en l'exemple de Pau Casals com a músic i activista, us convidem a fer el pas i dissenyar una acció artística amb un impacte positiu.

Comencem pel primer pas: informar-nos bé per poder actuar amb coneixement de causa!

«Les úniques armes que sempre he tingut han estat el violoncel i el bastó de director. I en el transcurs de la Guerra Civil els vaig emprar tan bé com vaig saber en suport de la causa en la qual creia, la causa de la llibertat i la democràcia.»

Pau Casals

Sessió 1 a l'aula: Investiguem

INVESTIGUEM

OBJECTIU:

Entendre el problema que voleu abordar.

EINES RECOMANADES:

Diaris, articles, biblioteques, internet o entrevistes amb experts.

En aquesta sessió, investigarem què són els conflictes armats, l'exili i el refugi, i la seva repercussió en la vida de milions de persones. Pau Casals, que va viure l'exili durant la Guerra Civil espanyola, ens recorda la importància de defensar la pau i els drets dels que es veuen forçats a fugir. Tot i que els temps han canviat, els conflictes armats i les crisis de refugiats continuen, i remarquen la

necessitat de seguir treballant per la justícia i la protecció dels drets humans.

Abans de passar directament a l'acció, primer cal dedicar temps a investigar a fons la causa. Aquesta base sòlida us ajudarà a articular millor el missatge a mesura que avanceu en les sessions i a entendre l'abast del moviment.

REFUGIATS O MIGRANTS?

La migració i l'asil es refereixen al moviment de persones que deixen els seus països o regions d'origen per buscar seguretat, oportunitats o una vida millor en altres llocs. Els refugiats, en particular, són persones que han hagut de fugir del seu país a causa de conflictes, persecucions o violacions greus dels drets humans. Els migrants escullen traslladar-se no a causa d'una amenaça directa de persecució o mort, sinó principalment per buscar feina en altres lloc o àmbits, per formar-se, per reunificar la família o per altres motius que consideren que milloraran les seves vides. A diferència dels refugiats, que no poden tornar al seu país de manera segura, els migrants poden continuar rebent la protecció del govern del seu país d'origen.

Per als governs dels estats la distinció entre persona refugiada o migrant és important. Els països tracten les persones migrants d'acord amb la seva pròpia legislació i procediments en matèria d'immigració. En el cas de les persones refugiades, els països els trac-

ten aplicant normes d'asil i protecció de refugiats que estan definides tant en la seva legislació nacional com en el dret internacional. Per tant, els països tenen responsabilitats específiques envers qualsevol persona que sol·liciti asil al seu territori o a les seves fronteres.

Fixem-nos ara en Europa i el gran nombre de persones que han arribat en els últims anys a Grècia, Itàlia i altres llocs en embarcacions. Què són? Refugiats o migrants? De fet, són totes dues coses. Per tant, l'Agència de l'ONU per als Refugiats (ACNUR) parla de «refugiats i migrants» quan es refereix als moviments de persones per mar o en altres circumstàncies, quan creuen que ambdós grups hi poden estar presents. Diem «refugiats» quan ens referim a persones que fugen de la guerra o la persecució i han travessat una frontera internacional. I parlem de «migrants» quan ens referim a persones que es traslladen per raons no incloses en la definició legal de *refugiat*. L'elecció de les paraules és important.

AVUI EN DIA HI HA REFUGIATS?

Almenys 117,3 milions de persones al món han estat forçades a abandonar la seva llar. D'aquesta xifra, prop de 43,4 milions són refugiades i al voltant del 40% té menys de 18 anys. A més, a milions de persones apàtrides se'ls ha negat una nacionalitat i l'accés a

drets fonamentals com l'educació, l'atenció mèdica, l'ocupació i la llibertat de circulació.

Vivim en un moment en què una de cada 69 persones al planeta Terra ha estat forçada a fugir. Alguns dels conflictes recents ho demostren:

- **Guerra de Síria (2011-actualitat):** El conflicte armat que va començar el 2011 a Síria ha provocat un desplaçament massiu de persones. Les violacions dels drets humans i els atacs indiscriminats han forçat milions de sirians a fugir a països veïns com Turquia, el Líban i Jordània, així com a diverses zones d'Europa. La crisi humanitària derivada d'aquest conflicte continua impactant les comunitats afectades i exigint una resposta internacional urgent.
 - + Per saber-ne més pots llegir «La immigració té avantatges que tots hauríem d'aprofitar». *Ara balears*, 27 de juliol de 2024.
- **Crisi de Veneçuela (2014-actualitat):** La crisi política, econòmica i social a Veneçuela ha generat un gran nombre de refugiats i migrants. Més de 7 milions de persones han abandonat el país, buscant refugi, principalment en països veïns com Colòmbia, el Brasil i altres nacions de l'Amèrica Llatina.
 - + Per saber-ne més pots llegir «Venezuela: crisis de refugiados y migrantes. El éxodo más grande de la historia reciente de América Latina». ACNUR, 9 de gener de 2026.
- **Guerra d'Ucraïna (2014-actualitat):** El conflicte que va començar amb l'annexió de Crimea per part de Rússia i es va intensificar amb la invasió a gran escala d'Ucraïna el 2022 ha provocat el desplaçament de milions d'ucraïnesos. Molts han cercat refugi a països europeus com Polònia, Romania i altres estats membres de la Unió Europea.
 - + Per saber-ne més pots llegir «¿Cómo ayuda la UE a los refugiados procedentes de Ucrania?». Consejo de la Unión Europea, 13 de febrer de 2026.
- **Conflicte israelianopalestí (1948-actualitat):** Malgrat que el conflicte israelianopalestí és un problema de llarga durada, els episodis de violència i les guerres periòdiques han generat fluxos significatius de refugiats palestins, com està succeint actualment. Les operacions militars i els enfrontaments a Gaza han provocat desplaçaments recorrents, amb molts palestins buscant refugi a països veïns com Jordània i Líbia.
 - + Per saber-ne més pots llegir «Palestina, del 1917 al 2023: cronologia d'un conflicte enverinat». *Diari Ara*, 16 d'octubre de 2023.

ACTIVITAT 1: QUÈ EN SABEM

Ara que ja hem investigat una mica sobre el tema podem començar a fer un esbós de la causa o causes del nostre activisme.

QUINS ALTRES CASOS DE CONFLICTES ARMATS QUE HAGIN PROVOCAT UN NOMBRE IMPORTANT DE PERSONES EXILIADES I REFUGIADES CONEIXEU?

Llista de casos que conegueu:

Recordeu bé aquesta llista perquè continuarem treballant en la reivindicació dels drets de les persones exiliades i refugiades durant la sessió següent.

Si voleu aprofundir en conflictes armats, exili i refugi us recomanem que feu una ullada a la resta de fonts d'informació.

ACTIVITAT 2: EL MUSEU PAU CASALS

El Museu Pau Casals està ubicat a la casa d'estiueig que Pau Casals es va fer construir a la platja de Sant Salvador, al municipi del Vendrell. Malauradament, no en va poder gaudir durant bona part de la seva vida.

Visiteu el web següent i responeu:

<https://paucasalseduca.org/coneix-pau-casals/#prev>

Quin any va iniciar el seu exili Pau Casals?

Quan va tornar a Catalunya?

Si voleu descobrir més coses sobre aquest músic i humanista us convidem a visitar el primer enllaç que trobareu a les fonts d'informació.

POSEM LES BASES

OBJECTIU:

Definir els valors i objectius d'una acció o obra artística que sensibilitzi el vostre entorn sobre una causa.

EINES RECOMANADES:

Sessions de pluja d'idees i diàleg amb el vostre equip.

És fonamental establir uns principis clars que guiïn el vostre activisme. Definiu què voleu aconseguir i quins valors i causes voleu defensar. Això ajudarà a mantenir el focus i a assegurar que totes les accions que emprengueu estiguin alineades amb la visió i la causa que voleu ajudar.

Ah! Un consell: això és un esbós que ha d'entendre tothom, de manera que us recomanem que sigui clar i directe, i eviteu complicar-lo excessivament.

ACTIVITAT 1: DEFINIM LA GUIA DE LES NOSTRES ACCIONS

Context i crida. Aquesta és la part inicial on heu d'explicar la raó de ser de l'acció. Definiu el problema o la situació que voleu canviar o millorar, i feu una crida a l'acció.

Exemple: Podeu començar explicant la situació actual que us preocupa, com ara una guerra a una zona del món o un conflicte bèl·lic, o qualsevol altra causa que considereu important. Expliqueu per què aquesta situació necessita un canvi urgent.

Context i crida

Objectius de l'acció. Aquí heu de definir clarament què voleu aconseguir amb el vostre activisme. Han de ser objectius concrets i assolibles, que ajudin a guiar la vostra acció.

Exemple: Si el vostre moviment està centrat, per exemple, en el conflicte de Palestina, un objectiu podria ser «Sensibilitzar els companys d'ESO i l'equip docent de l'institut sobre els bombardejos a la població civil».

Objectius de l'acció

1.

2.

3.

Crida final a l'acció. Penseu una crida poderosa i inspiradora que serveixi d'eslògan i motivi a tothom a participar i actuar.

Exemple: «No esperem més. Ara és el moment de fer sentir la nostra veu i de lluitar per un canvi real. Junts podem fer-ho possible!»

Crida final a l'acció

TINGUEM VALENTIA I ATREVIM-NOS

OBJECTIU:

Posar en pràctica les vostres idees amb audàcia.

EINES RECOMANADES:

Experiments artístics, intervencions sorpresa i impactants, accions comunitàries, composicions musicals, publicació d'un poema, etc.

Com Pau Casals, sigueu atrevits en les vostres accions. No tingueu por de trencar amb les convencions ni de ser creatius en el que proposeu.

La innovació sovint és la clau per cridar l'atenció i generar un veritable canvi. Després d'haver-nos

inspirat amb Pau Casals, us proposem continuar amb Songhoy Blues, Ai Weiwei i Marjane Strapi.

Recordeu: un activista és una persona que es compromet de manera activa i decidida a defensar i promoure causes socials, polítiques o ambientals. Aquesta persona no es limita a parlar sobre els problemes, sinó que treballa de manera pràctica per provocar canvis i aconseguir millores concretes.

- [Malian Nights, de Songhoy Blues.](#) Songhoy Blues és una banda originària de Mali que es va formar el 2012 i que s'ha guanyat reconeixement internacional per la seva fusió única de música tradicional del Sahel amb influències modernes. Aquest grup va néixer a l'exili a causa de la guerra civil que va assolir Mali el 2012 i del rebuig al règim extremista que es va implantar al país, el qual va suprimir la cultura i la música locals. La banda, formada per membres del poble songhai, ha utilitzat la seva música com a eina de resistència i reconciliació.
- [Law of the Journey, d'Ai Weiwei.](#) Ai Weiwei (1957), un artista xinès conegut pel seu activisme, va crear una instal·lació impactant que representa una barca inflable plena de figures de refugiats. Aquesta obra mostra la cruïlla de la crisi dels refugiats i el perillós viatge que molts han de fer per escapar de la guerra i la persecució.

- **Persepolis, de Marjane Satrapi.** Novel·la gràfica i pel·lícula animada autobiogràfica de l'escriptora iraniana Marjana Satrapi (1969) que narra la vida de l'autora des de la seva infància a l'Iran durant la revolució islàmica fins a la seva vida adulta a Europa. Amb un relat de desplaçament personal i d'adaptació a noves cultures, és una història profundament humana que aborda temes com la identitat, el conflicte polític, la migració i el desarrelament.

ACTIVITAT 2: PROPOSEM UNA ACCIÓ ARTÍSTICA REIVINDICATIVA QUE SENSIBILITZI EL NOSTRE ENTORN SOBRE ELS CONFLICTES ARMATS, L'EXILI I EL REFUGI

Què farem?

Com ho farem?

Quan ho farem?

Amb qui ho farem?

I ARA QUÈ? HO FEM?

Us convidem a organitzar i fer realitat aquesta acció artística a la vostra escola. Perquè, com va dir Pau Casals:

«...la vida i l'art continuen sent inseparables.»

FONTS D'INFORMACIÓ:

Fundació Pau Casals, *Coneix Pau Casals*, <https://pau-casalseduca.org/coneix-pau-casals/#next>

ACNUR (2019). «La UE, OIM y ACNUR expresan su solidaridad con los refugiados y migrantes venezolanos». ACNUR. <https://www.acnur.org/noticias/news-releases/la-ue-oim-y-acnur-expresan-su-solidaridad-con-los-refugiados-y-migrantes>. [Data de consulta: 7 de març de 2026]

ACNUR (s. d.). «¿'Refugiado' o 'migrante'? ¿Cuál es el término correcto?». ACNUR. <https://www.acnur.org/noticias/stories/refugiado-o-migrante-cual-es-el-termino-correcto>. [Data de consulta: 24 de febrer de 2026]

ACNUR (s. d.). «Datos básicos». ACNUR. <https://www.acnur.org/datos-basicos>. [Data de consulta: 24 de febrer de 2026]

European Council (s. d.). «How the UE helps refugees from Ukraine». European Council. <https://www.consilium.europa.eu/es/policies/eu-response-ukraine-invasion/refugee-inflow-from-ukraine/>. [Data de consulta: 7 de març de 2026]

Gálvez, A. (2025). «10 claves para entender el conflicto palestino-israelí». Amnistía Internacional, 22 d'octubre. <https://www.es.amnesty.org/en-que-estamos/blog/historia/articulo/ocho-claves-para-entender-el-conflicto-palestino-israeli/>. [Data de consulta: 7 de març de 2026]

Tomic, M. (1992). «El peso de la historia en la guerra de Yugoslavia». *El País*, 19 de maig. https://elpais.com/diario/1992/05/19/internacional/706226414_850215.html. [Data de consulta: 7 de març de 2026]